

niskoemisyjna
Polska 2050

Niskoemisyjna gospodarka szansą dla Polski

Andrzej Kassenberg
Instytut na rzecz Ekorozwoju

Przygotowano w oparciu o materiały
opracowane w ramach projektu
„Niskoemisyjna Polska 2050”
we współpracy z Fundacją IBS i ECF

Konferencja „Scenariusze Energetyczne dla Polski”
CASE – Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych,
Warszawa, 8 marca 2013 r.

niskoemisyjna
Polska 2050

O projekcie

Polska bez CO₂

Idea projektu

Przesunięcie punktu ciężkości w debacie publicznej i agendzie polityki państwa w stronę myślenia w kategoriach modernizacji opartej o **innowacyjność**, **efektywność** i **przyjazność** w odniesieniu do środowiska przyrodniczego.

Przedstawienie **argumentów** przemawiających za **wprowadzeniem polityki klimatycznej** w szerszą agendę modernizacyjną, a więc podejmowaniem działań prowadzących do **budowy w Polsce innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki niskoemisyjnej.**

Opracowanie raportu, który przedstawi możliwości **budowania konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki**, które niesie za sobą **polityka klimatyczna**, w tym rzetelne pokazanie **kosztów i korzyści** (80% redukcji emisji do 2050 w Europie w porównaniu do 1990).

Zakres prac

- ✓ Przygotowanie **makroekonomicznego scenariusza odniesienia**
- ✓ Ocena **technologicznego potencjału redukcji emisji** do roku 2050
- ✓ **Analiza efektywności** kosztowej i potencjału redukcyjnego **poszczególnych technologii** na poziomie mikroekonomicznym (micro-MAC)
  - ✓ **Alternatywne scenariusze budowania innowacyjnej gospodarki i redukcji emisji** do roku 2050
  - ✓ Przeprowadzenie **symulacji makroekonomicznych** scenariuszy (macro-MAC, wariantowe analizy wpływu przy wykorzystaniu modelu **IBS MEMO 2**)
  - ✓ **Analizy uzupełniające i towarzyszące** (m.in. ekoinnowacje, finansowanie, instrumenty polityki)

Wyniki projektu

- ✓ **Discussion Papers** (4 edycje), lipiec 2012 – marzec 2013
- ✓ Raport *Niskoemisyjna mapa drogowa dla Polski 2050*, czerwiec 2013
- ✓ Prezentacje i materiały konferencyjne
- ✓ **Bazy danych technologicznych i wyniki symulacji**

niskoemisyjna
Polska 2050

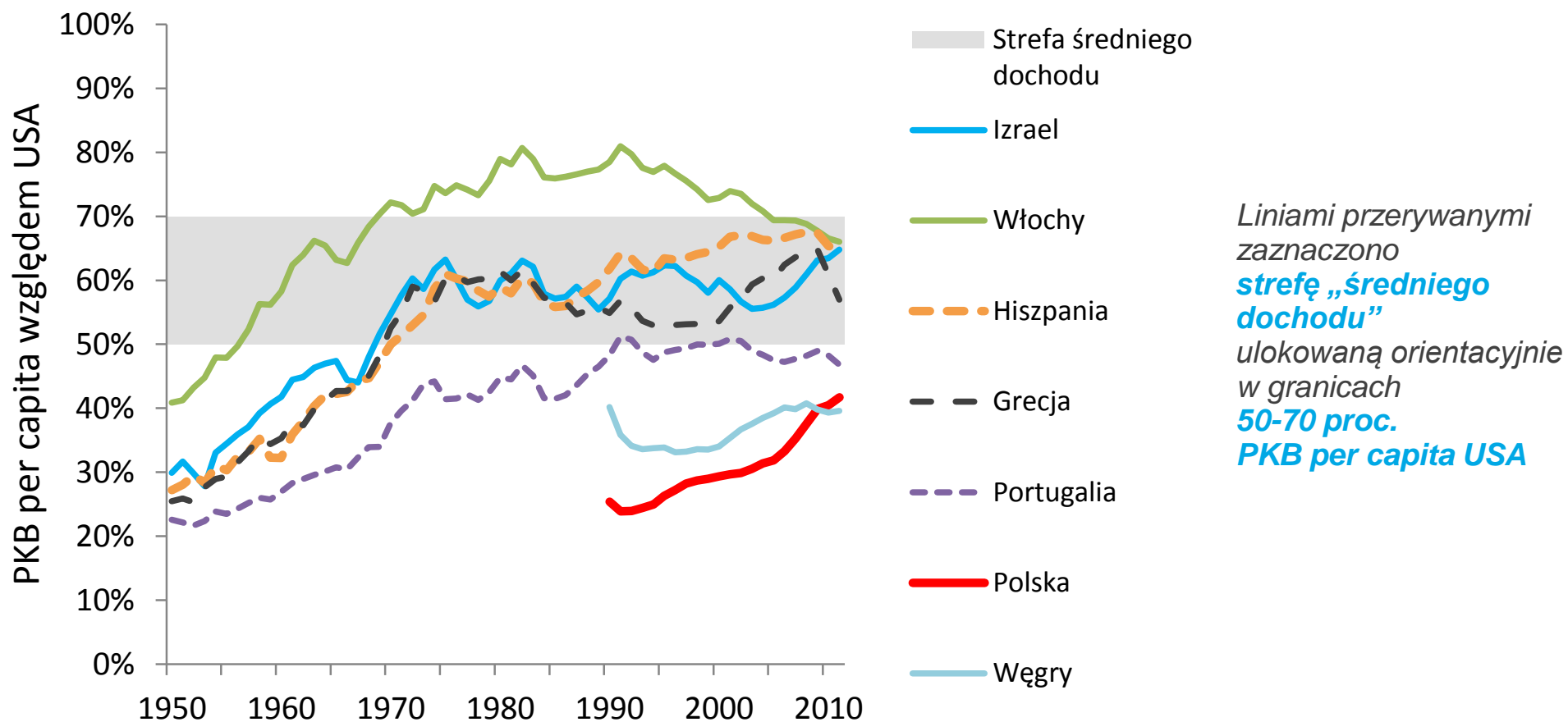
Polska bez CO₂

Wyzwania rozwojowe polskiej gospodarki

Polska u progu nowych wyzwań rozwojowych

- Dwa wyzwania w dwóch ubiegłych dekadach – **transformacja ustrojowa** i **dołączenie do UE**. Głęboka restrukturyzacja gospodarki, boom polskiej przedsiębiorczości, „europeizacja” agendy publicznej. „**Zielona wyspa**” – symbol sukcesu dwudziestolecia reform.
- W ramach dotychczasowego modelu rozwoju nadal bardzo dużo do zrobienia m.in. **reformy rynku pracy** i **reforma regulacji**.
- Nowe wyzwania widoczne m.in. w strategii Europa 2020. **Zrównoważony rozwój**, **efektywność zasobowa** i **innowacyjność** – jak i czy w ogóle musimy sprostać wymaganiom „nowych czasów”?

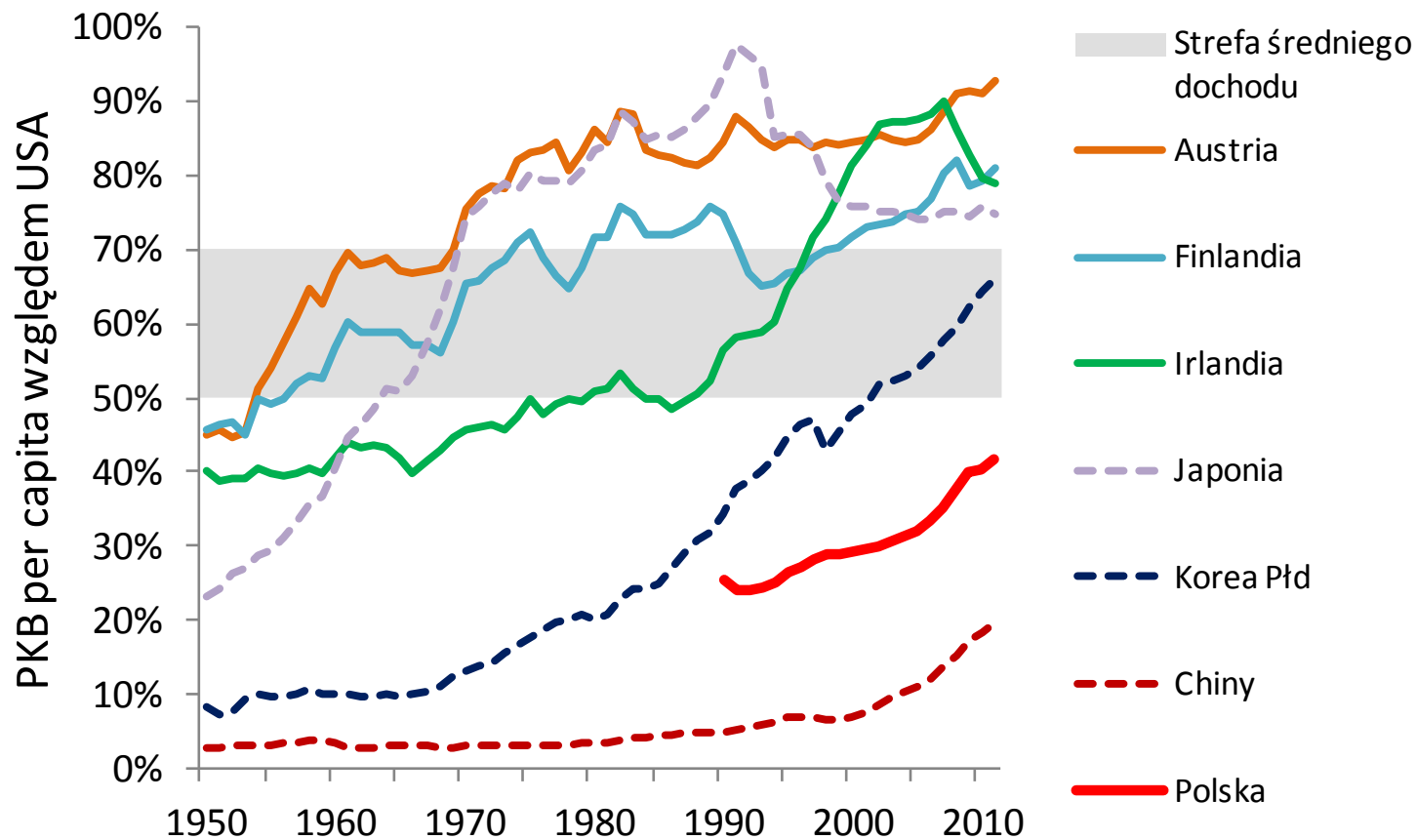
Pułapka średniego dochodu – porażki

Źródło danych: Total Economy Database

Pułapka średniego dochodu – sukcesy

Liniami przerywanymi zaznaczono strefę „średniego dochodu” ulokowaną orientacyjnie w granicach 50-70 proc. PKB per capita USA

Źródło danych: Total Economy Database

Co decyduje o sukcesie lub porażce kraju o średnim dochodzie?

Innowacje Rynek pracy Instytucje

		Wydatki na B+R jako proc. PKB, 2000-2010	Zatrudnienie w grupie 15-64 lat (proc.), 2000-2010	Miejsce w rankingu Doing Business 2012
Ponad pułapką	Austria	2.38	70.7	32
	Finlandia	3.53	69.5	11
	Irlandia	1.31	67.1	10
	Japonia	3.26	75.6	20
	Korea Płd.	2.75	67.1	8
W pułapce	Izrael	4.50	58.8	34
	Włochy	1.14	57.8	87
	Hiszpania	1.15	62.3	44
	Grecja	0.58	60.5	100
	Portugalia	1.03	72.2	30
Przed pułapką	Polska	0.60	56.2	62
	Węgry	0.98	56.8	51

Źródła: Eurostat, OECD, Bank Światowy

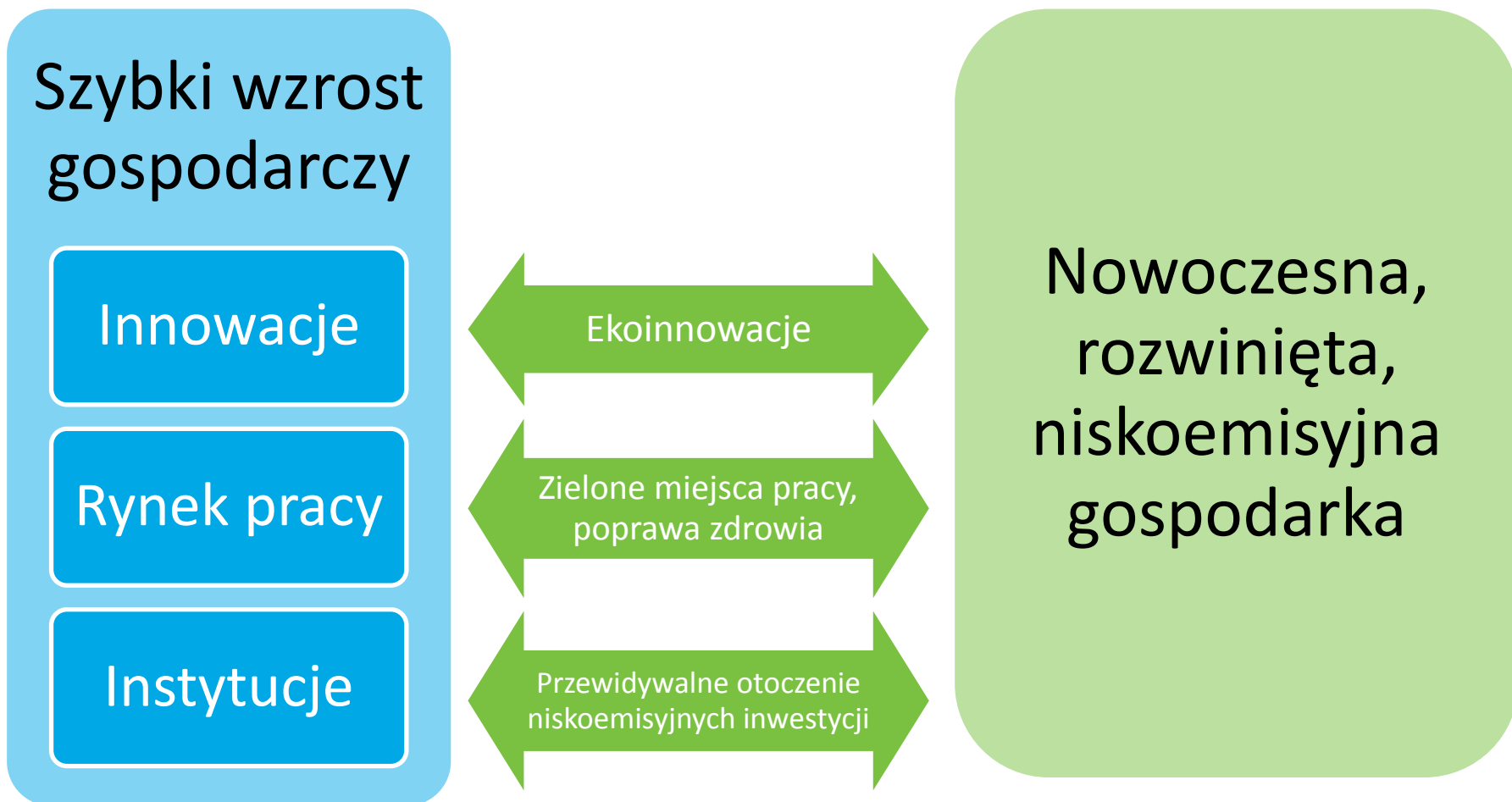
niskoemisyjna
Polska 2050

Polska bez CO₂

Dlaczego gospodarka niskoemisyjna?

Wzajemna zależność między wzrostem i niskoemisyjnością

Innowacyjność jest procesem

...podobnie jak niskoemisyjność

Wzrost napędzany innowacjami **wymaga**

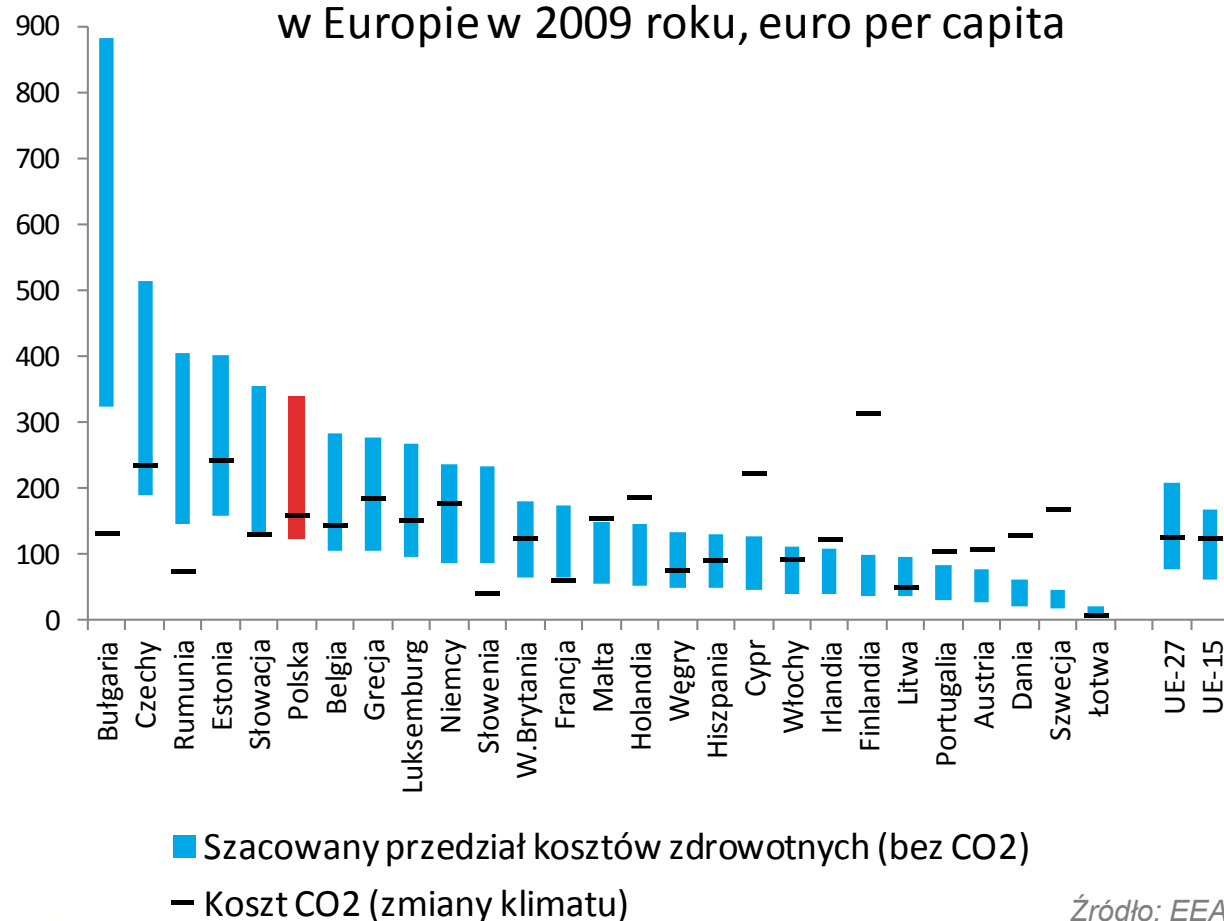
- zbudowania potencjału innowacyjności (baza B+R, innowacyjne firmy)
- wytworzenia postawy pro-innowacyjnej w społeczeństwie i kultury kreatywności w sektorze prywatnym i publicznym

Efekty gospodarcze pojawiają się po **kilkunastu latach**

Zielona transformacja i kapitał ludzki

Koszty zewnętrzne największych emitentów
w Europie w 2009 roku, euro per capita

Źródło: EEA

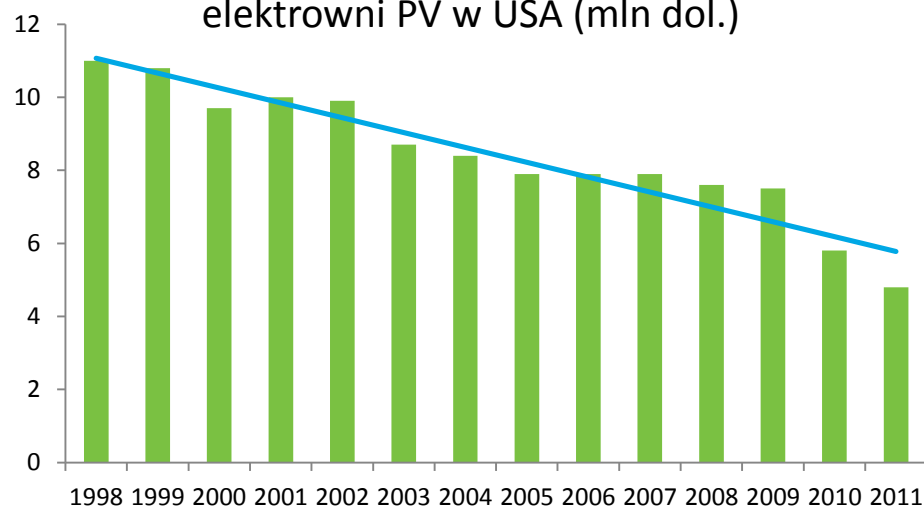
Wraz ze wzrostem zamożności społeczeństwa **dbanie o zdrowie** – a więc też **redukcja emisji** – **coraz bardziej się opłaca**, szczególnie w starzejącym się społeczeństwie.

Trendy globalne – wyścig modernizacyjny

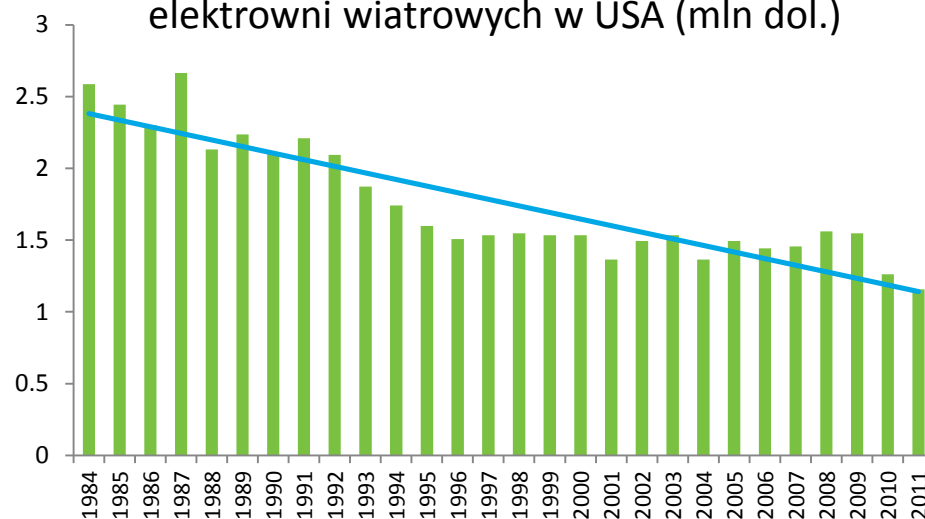
- **Globalizacja** wymuszająca konkurencyjność na wszystkich polach, w tym konkurencję regulacyjną i wyścig innowatorów.
- **Gospodarka liderów** – *the winner takes it all*.
- **Postęp techniczny** przebudowujący stare modele produkcji, premiujący wysokie kwalifikacje, unikalne know-how i kapitał kosztem taniej pracy (deindustrializacja) – rynek produktów i usług niskowęglowych ma niedługo **przekroczyć 4 bln dol.**
- **Starzenie się ludności** krajów bogatej Północy i szybkie bogacenie się ludnego Południa (przesunięcie biegunów gospodarki globalnej).
- **Kurczące się zasoby naturalne** i gwałtownie narastająca presja cywilizacyjna na środowisko w skali lokalnej, regionalnej i globalnej.
- **Rewolucja energetyczna** (np. Internet) – przykłady Niemiec i Danii, czyli postawienie na efektywność energetyczną i OZE wraz z inteligentnym zarządzaniem energią.

Spadek cen OZE

Koszt budowy 1 MW mocy elektrowni PV w USA (mln dol.)

Koszt budowy 1 MW mocy elektrowni wiatrowych w USA (mln dol.)

Źródła danych: LBNL, SEIA/GTM, Bloomberg New Energy Finance.

Ceny energii ze źródeł odnawialnych wykazują długoterminowy trend spadkowy – osiągnięcie niesubsydiowanego **grid parity** dla technologii wiatrowych i solarnych w wybranych lokalizacjach możliwe będzie przed rokiem 2020, a w wypadku Polski do 2030.

Polska bez CO₂

Negocjacje klimatyczne a polityka gospodarcza

Niechęć do zobowiązań w ramach międzynarodowego porozumienia klimatycznego nie oznacza rezygnacji z udziału w **globalnym wyścigu ku niskoemisyjnej modernizacji** – **tanim alternatywnym technologiom pozyskiwania energii oraz efektywnego wykorzystania ograniczonych zasobów**, w tym tych o **znaczeniu strategicznym**.

niskoemisyjna
Polska 2050

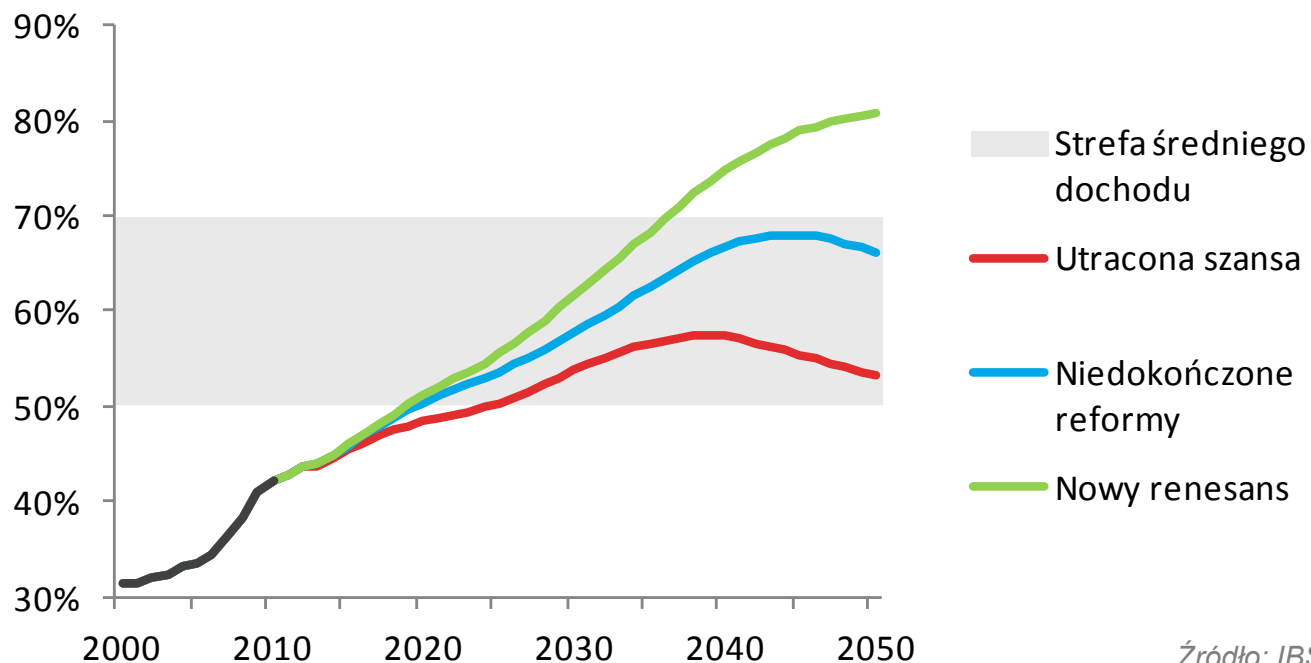
Scenariusz odniesienia

Polska bez CO₂

Wzrost gospodarczy

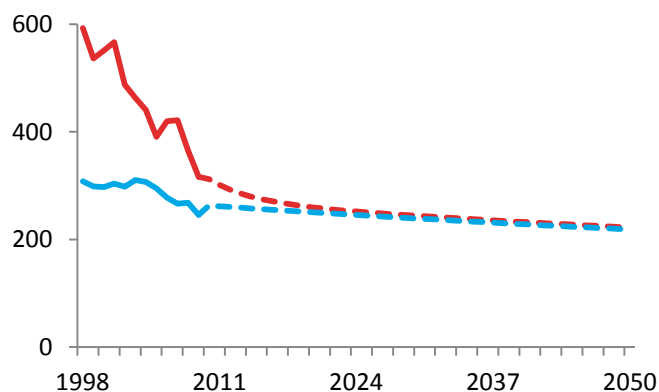
PKB per capita Polski względem USA

Scenariusze różnią się tempem wzrostu produktywności (inne scenariusze innowacji i efektywności regulacji) oraz rozwojem sytuacji na rynku pracy (różne reformy w reakcji na demografię).

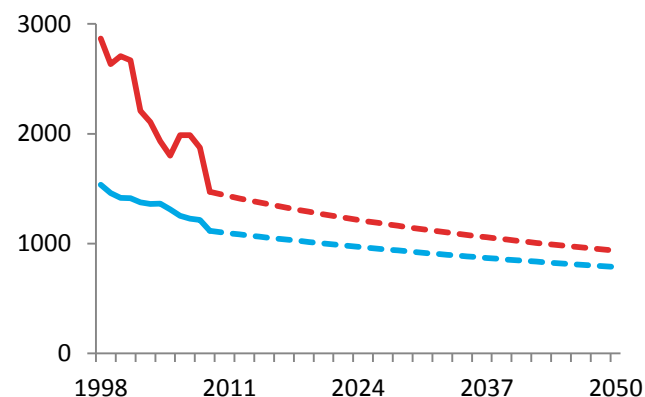
Proste rezerwy wzrostu i efektywności

Energochłonność
przemysłu ciężkiego
(TOE/mld euro)

— Polska - dane historyczne
- - - Polska - projekcja

Emisyjność
przemysłu ciężkiego
(tCO₂e/mld euro)

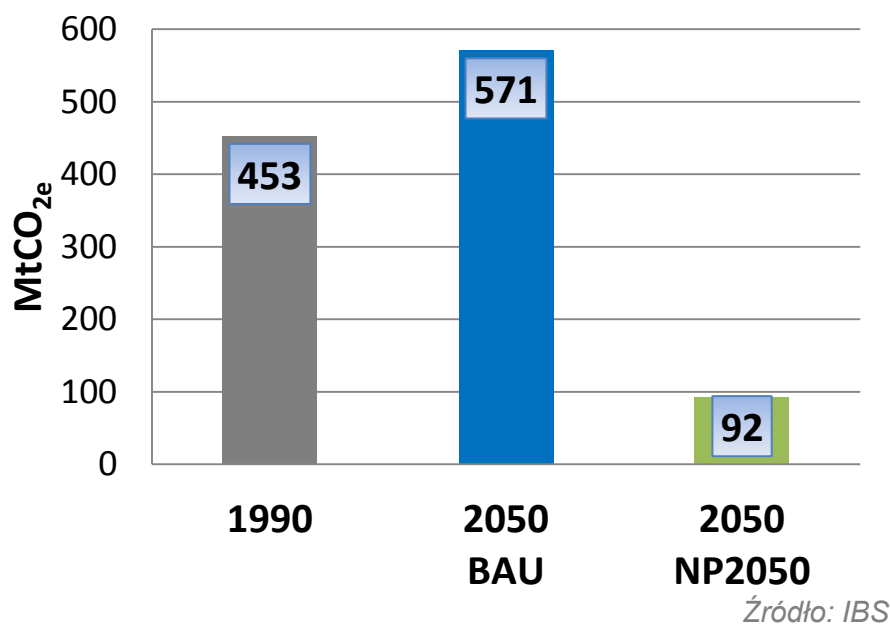
— UE - dane historyczne
- - - UE - projekcja

Źródło: IBS

Proste rezerwy efektywności **wyczerpują się** – potencjał czysto imitacyjnej poprawy energochłonności i emisyjności polskiej gospodarki jest dziś znacznie mniejszy niż w przeszłości.

Scenariusz odniesienia

Emisje GHG w Polsce Ogółem, bez LULUCF

Pomimo znaczącej poprawy energochłonności i emisyjności wynikającej z kontynuacji przeszłych trendów niezwiązanych z polityką klimatyczną (technologie, restrukturyzacja gospodarki) emisje w wariancie BAU będą rosły.

Przyjętym scenariuszem odniesienia (BAU) jest scenariusz **Niedokończone reformy**.
Cel redukcyjny, jaki wyznaczyliśmy w analizie na rok 2050, to: **-80% względem 1990 r.**

niskoemisyjna
Polska 2050

Kontekst nie tylko energetyczny

Polska bez CO₂

Podstawowe przesłanki – gospodarka Polski

- Wysokie bezrobocie wśród młodych i wynosi **27,5%**;
- Znaczące wydatki na zdrowie:
  - Zmiana celu redukcyjnego z 20% na 30% to oszczędność w roku 2020 mogłaby wynosić **5-15 mld zł**.
- Wydatki na B+R to ok. **0,6% PKB** powinno być trzy – cztery razy więcej; prawie ostatnie miejsca w UE pod względem innowacji i eko-innowacji;
- Kończące się łatwo dostępne zasoby węgla brunatnego i kamiennego – sprowadzamy już **15 mln ton węgla kamiennego i tyle samo zalega na hałdach**;
- Wysoka emisyjność – **1,5 kg CO_{2eq}/EUR PKB**;
- Techniczny potencjał oszczędzania to **50%**, a OZE to **46%** energii finalnej (dzisiaj).

Dylematy sektora energetycznego I

- Zużycie energii na osobę w Polsce jest **2x mniejsze** niż w krajach UE-15.
- Wysoka energo- i elektrochłonność gospodarki: **330** koe/1000 EUR w Polsce vs **152** koe/1000 EUR w UE-27 w 2010 roku – ale efektywność energetyczna większości branż jest już na poziomie europejskim.
- Wysoki udział węgla (**57%**) w zapotrzebowaniu na energię pierwotną, a nawet większy w produkcji energii elektrycznej (ok. **92%**).
- Średnia sprawność polskich elektrowni wynosi **32%** w porównaniu z **46,5%** w UE-15.
- Wysoki wskaźnik emisji w produkcji energii elektrycznej: elektrownia węglowa **950 kg CO₂/MWh**, aktualny stan wiedzy **700 kg CO₂/MWh** potencjalna elektrownia gazowa **400 kg CO₂/MWh**.
- Kluczowy dylemat dot. technologii – **40%** elektrowni ma **prawie 50 lat**, mimo że zostały odnowione w latach ubiegłych, ich czas życia się kończy.

Dylematy sektora energetycznego II

- Termoizolacja mieszkań **150-350 kWh/m²/rok** w Polsce i **40-90 kWh/m²/rok** w Unii Europejskiej.
- Koszty zewnętrzne wytwarzania energii elektrycznej w Polsce są najwyższe w UE: **5-18 eurocenta/kWh** vs średnia UE **1,8-5,9 eurocenta/kWh**.
- Trudna sytuacja w systemie sieci elektroenergetycznych: wiele linii przesyłowych jest zdekapitalizowanych, straty energii około 11-12%, dla lokalnych linii sytuacja jest gorsza.
- Koszty energii dla gospodarstw domowych – około **10%** wydatków.
- **Niska kultura zużycia energii** w gospodarstwach domowych, administracji publicznej, jak i w małych i średnich przedsiębiorstwach.

niskoemisyjna
Polska 2050

Polska bez CO₂

Wstępne wyniki oceny opcji redukcyjnych

niskoemisyjna
Polska 2050

Energetyka

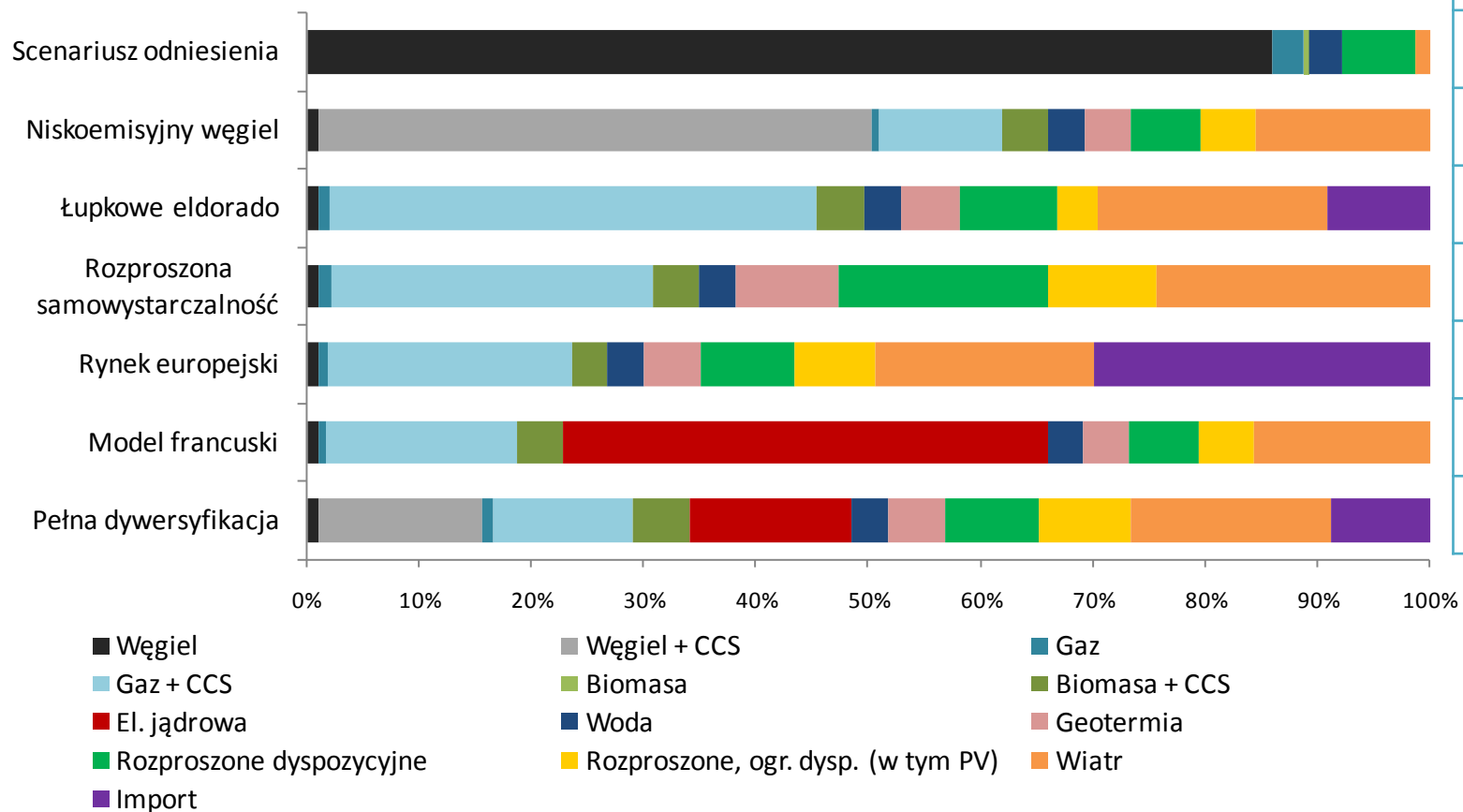

Sześć scenariuszy rozwoju niskoemisyjnej energetyki

		Otwartość	
		Autarkia	Zintegrowany rynek europejski
Struktura energetyki	Wielkoskalowa generacja	<i>BAU</i> <i>Stary-nowy węgiel</i> <i>Model francuski</i>	<i>Pełna dywersyfikacja</i> <i>Łupkowe eldorado</i>
	Rozproszona generacja	<i>Rozproszona samowystarczalność</i>	<i>Integracja europejska</i>

Porównanie scenariuszy

Produkcja energii elektrycznej wg technologii, 2050

Redukcja względem	
1990	scenariusza odniesienia
wzrost 21%	0%
91%	93%
93%	94%
93%	94%
94%	95%
95%	96%
94%	95%

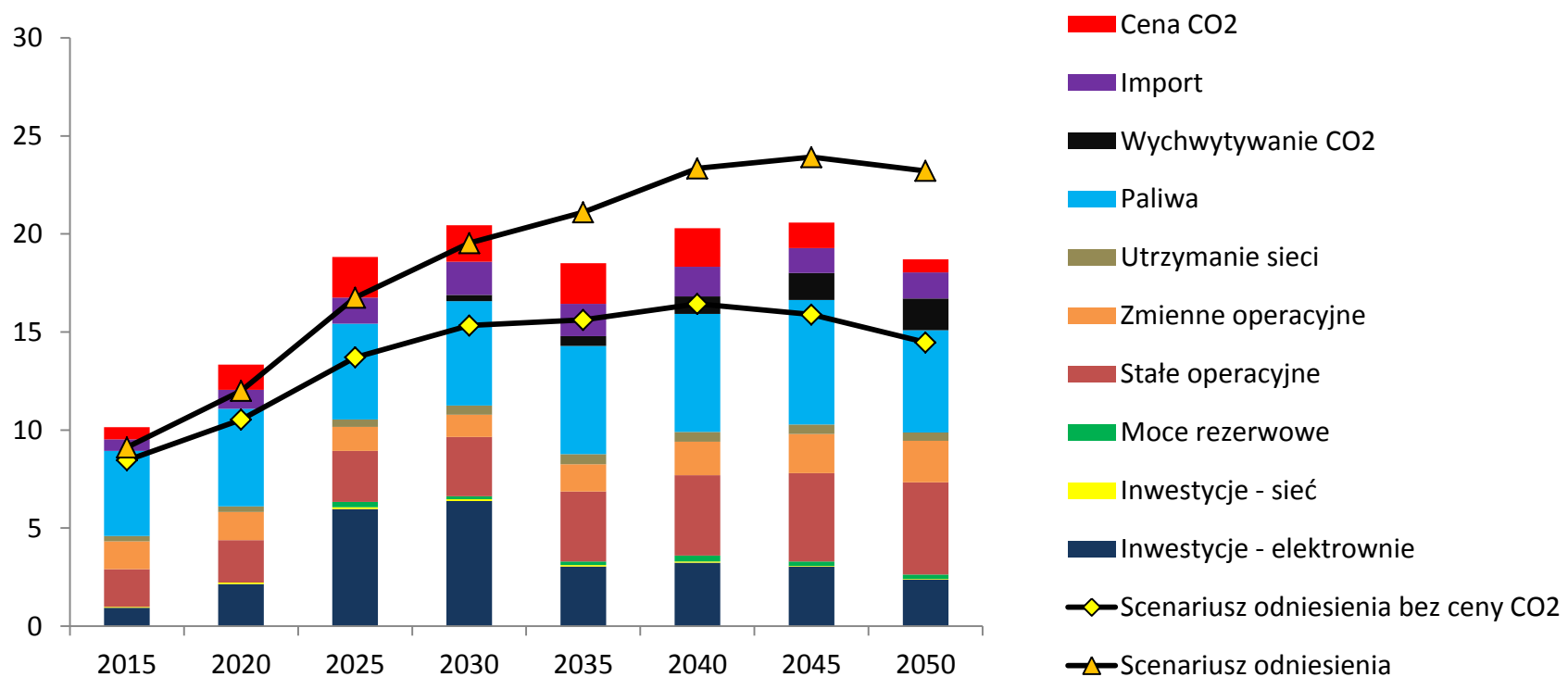
Źródło: IBS

Polska bez CO₂

Koszt niskoemisyjnej energetyki

Scenariusz Pełna Dywersyfikacja

Koszty, mld euro/rok

Źródło: IBS

Cena uprawnień rosnąca liniowo do 45 euro w 2050 → część scenariuszy tańsza po 2030.

Dla scenariuszy bazujących na wysokim udziale CCS cena ta nie pokrywa kosztów obniżenia emisji.

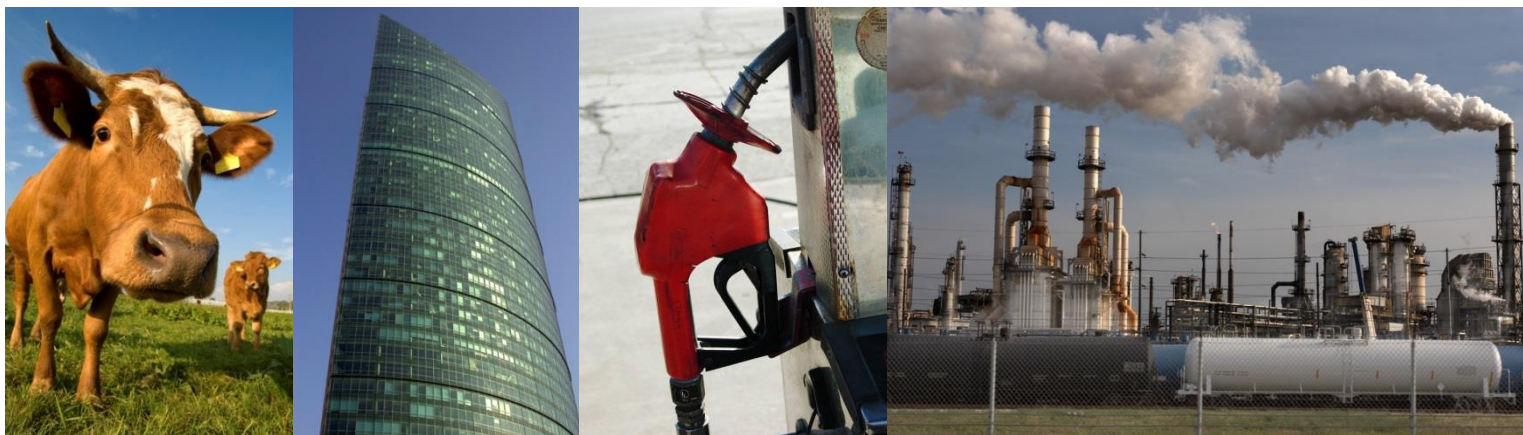
Polska bez CO₂

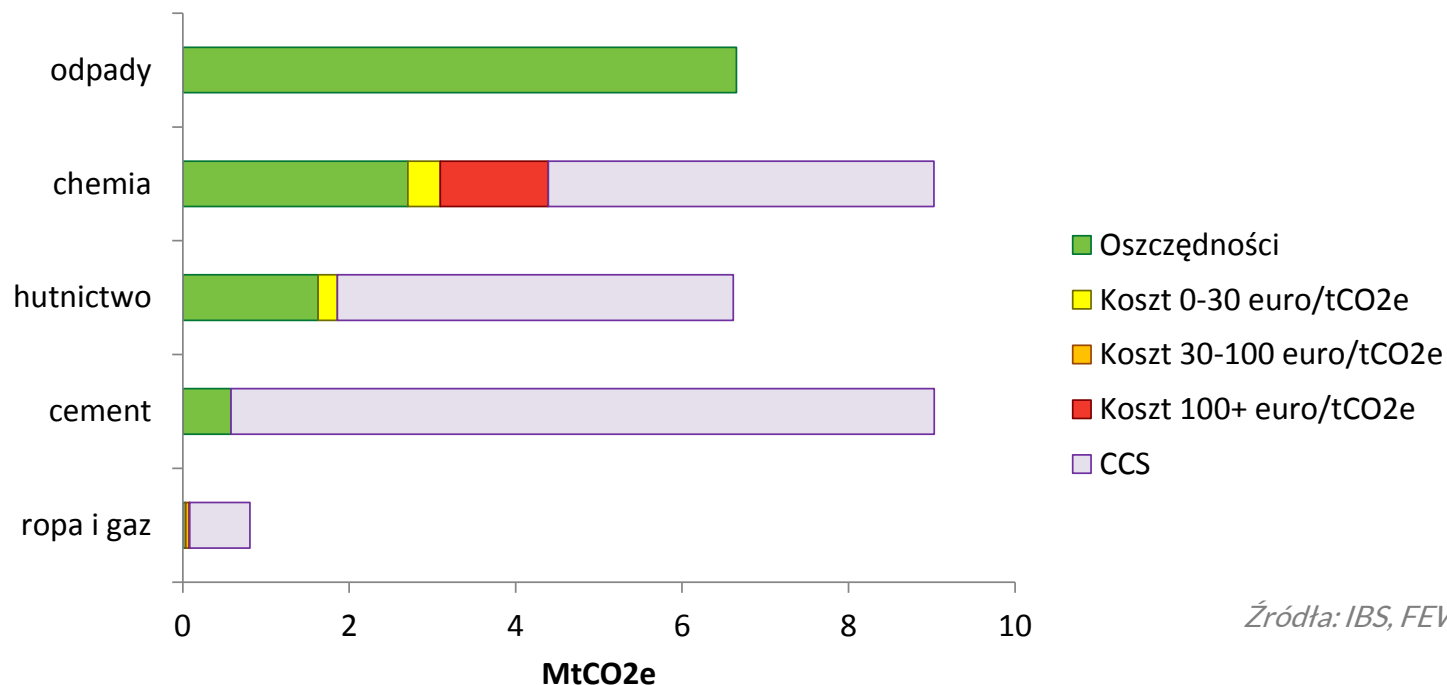
niskoemisyjna
Polska 2050

Inne sektory

Polska bez CO₂

Przemysł i odpady – potencjał redukcyjny

- [hutnictwo](#) – branża oczekuje korzyści (popyt na nowe materiały) z transformacji w innych sektorach
- [wydobycie i przetwórstwo ropy i gazu](#) – jedynie niewielkie redukcje możliwe bez CCS
- [przemysł chemiczny](#) – istotny potencjał w krakingu etylenu, ale wysokie koszty
- Przemysł sceptycznie nastawiony do CCS (szczególnie petrochemia)

Rolnictwo – kosztowna redukcja

Analizowane działania w użytkowaniu gruntów i hodowli zwierząt

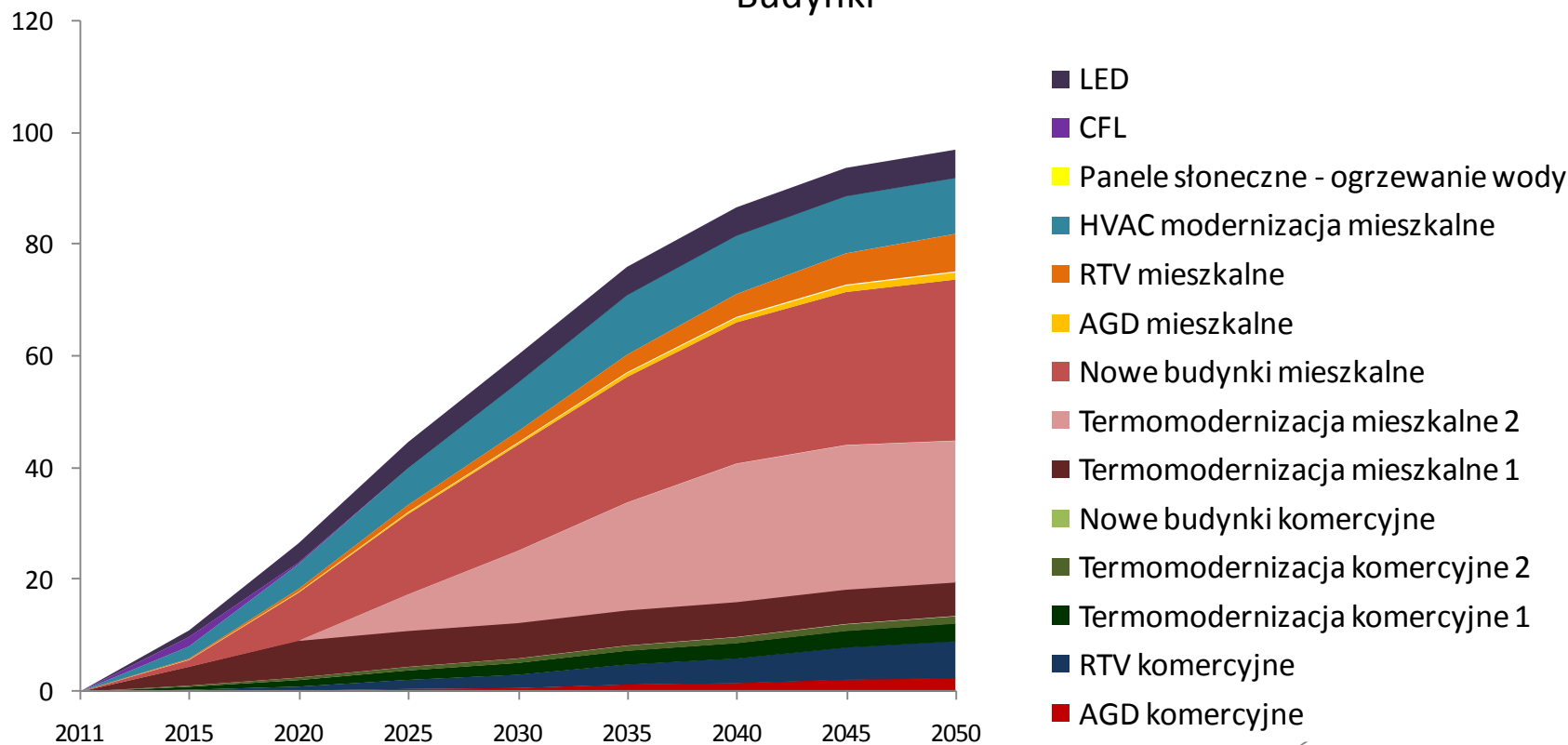
- ✘ Wysokie koszty jednostkowe i zagregowane
- ✘ Brak oszczędności w długim okresie
- ✘ Wdrożenie na większą skalę **istotnie i na stałe obciąża gospodarke**

Opcje kosztujące poniżej 100 euro/tCO_{2e}:

- Zarządzanie użytkami zielonymi (16.35 MtCO_{2e} w 2050)
- Rewitalizacja gleb organicznych (0.1 MtCO_{2e} w 2050)

Efektywność energetyczna w budynkach

Redukcja emisji, MtCO₂e Budynki

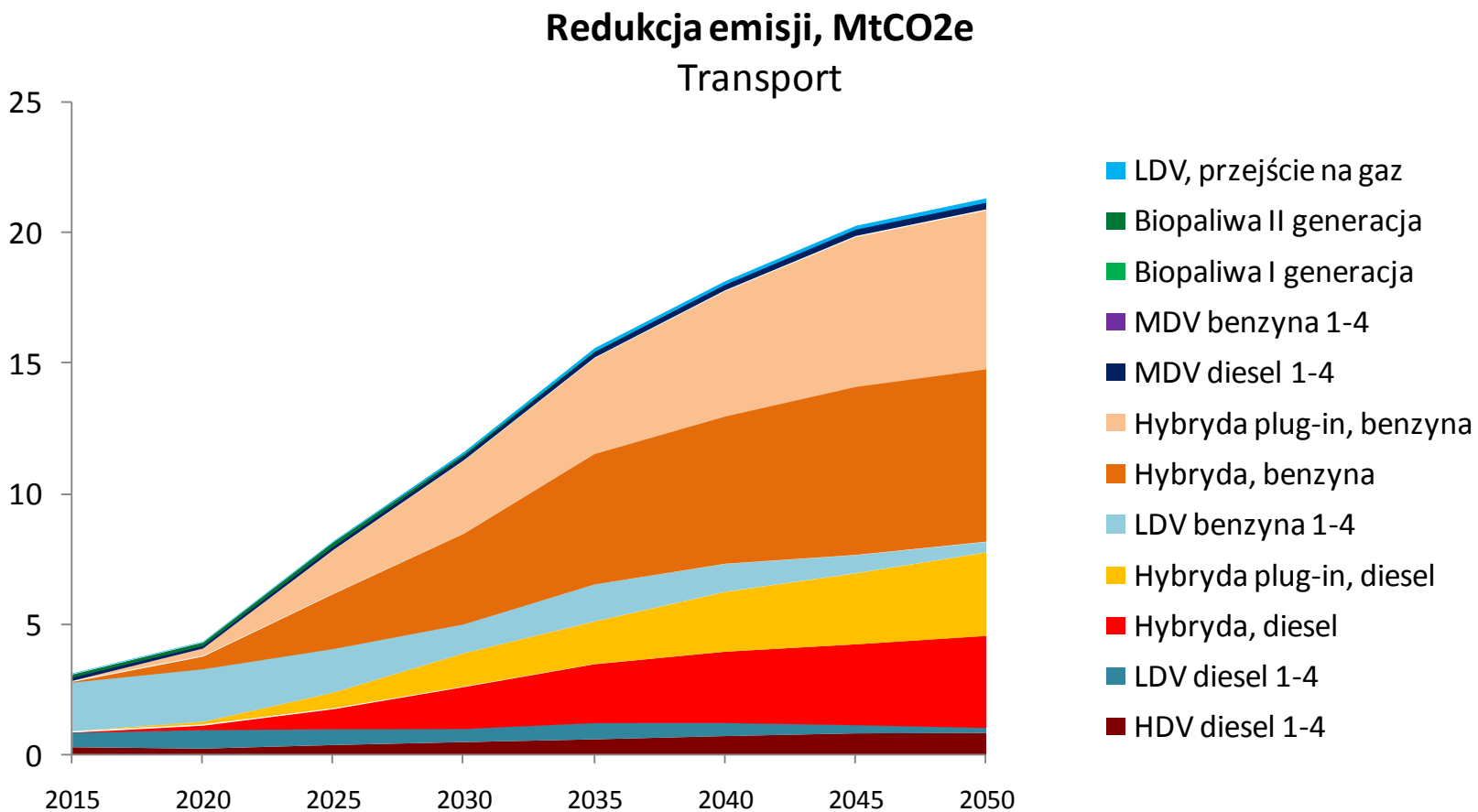

Źródła: IBS, FEWE

Uwaga: uwzględnione emisje pośrednie z generacji elektryczności i ciepła

Oszczędność energii (zużycie 50-85 kWh/mkw) → **opłacalność działań redukcyjnych**

Efektywność paliwowa w transporcie

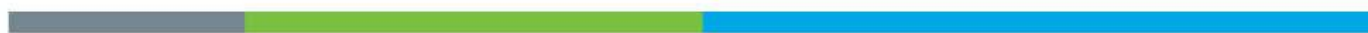
Oszczędność paliw (ponad 50% samochodów – hybrydy) → **opłacalność działań redukcyjnych**

niskoemisyjna
Polska 2050

Potencjał redukcyjny

Polska bez CO₂

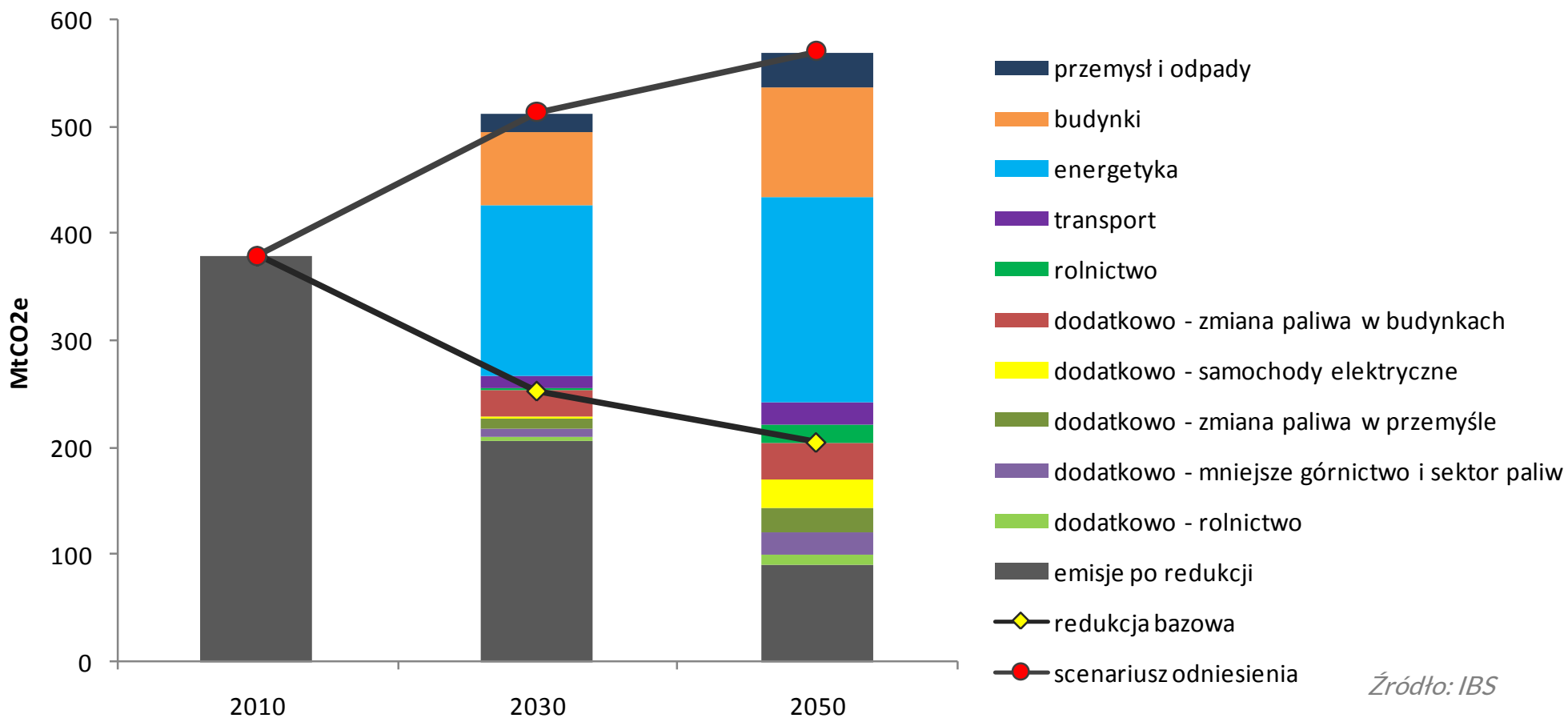
Wyniki projektu

Analizowany pakiet pozwala na osiągnięcie w 2050 względem 1990:

- redukcji emisji **30%** „za darmo”,
- dalsze **25%** po niskim koszcie, tj. łącznie **55%**.

W perspektywie 2050 roku istnieje szereg dodatkowych możliwości, które stwarzają szansę na redukcję emisji rzędu **80%**.

Ogólny potencjał redukcyjny

Polska bez CO₂

niskoemisyjna
Polska 2050

Podsumowanie

Polska bez CO₂

Niskoemisyjna Polska 2050

- Projekt ma na celu **wzbogacenie debaty publicznej** oraz **wsparcie administracji**, zarówno przy tworzeniu skutecznych **rozwiązań krajowych**, jak i prowadzeniu **negocjacji międzynarodowych**.
- Polska stoi przed **wyzwaniem** utrzymania tempa poprawy jakości życia obywateli. **Nowy czynnik – polityka klimatyczna** i ekoinnovazione.
- Analizowany pakiet skupia się na poprawie efektywności energetycznej oraz paliwowej wraz z transformacją energetyki. Wstępne wyniki analizy wskazują, że te działania pozwalają na redukcję emisji rzędu **55%** w 2050 roku. Redukcja **80%** osiągalna pod warunkiem szybkiego rozwoju niskoemisyjnych technologii.
- Na **efekt netto** redukcji emisji - istotny wpływ będzie miała nie tylko głębokość cięć, ale również forma stosowanych narzędzi i ich powiązanie z ogólną polityką rozwoju.

Dziękujemy za uwagę!
Zapraszamy na stronę
www.niskoemisyjnapolska2050.pl

